

PENERAPAN *CONTACT THEORY* DALAM MODEL DAN AKTIVITI SCL UNTUK KURSUS HUBUNGAN ETNIK DI UNIVERSITI PUTRA MALAYSIA

Arfah Ab. Majid

am_arfah@upm.edu.my

Normala Othman

Sri Rahayu Ismail

*Jabatan Pengajian Kenegaraan dan Ketamadunan
Fakulti Ekologi Manusia
Universiti Putra Malaysia*

ABSTRAK

Kursus Hubungan Etnik yang telah diperkenalkan oleh Kementerian Pendidikan Tinggi merupakan salah satu kursus wajib universiti bermatlamat untuk menggalakkan kesepaduan sosial bukan sahaja dalam kalangan pelajar universiti namun dalam kalangan masyarakat Malaysia amnya. Dalam usaha mencapai objektif ini, pelbagai kaedah pengajaran dan pembelajaran termasuklah Student Centered Learning (SCL) turut digunapakai oleh pensyarah-pensyarah kursus Hubungan Etnik. Kaedah pembelajaran yang berteraskan pelajar ini menuntut pelajar lebih banyak berinteraksi dan bekerjasama antara satu-sama lain. Dengan tercetusnya lebih banyak kontak sesama pelajar, hubungan antara pelajar yang berbeza latar belakang etnik dan agama dijangkakan akan menjadi lebih erat dan harmoni. Ini kerana menurut contact theory yang diperkenalkan oleh Gordon Allport (1954), kontak yang memenuhi syarat-syarat tertentu dapat mengurangkan prejudis dan memperbaiki hubungan antara etnik. Kajian ini dijalankan dengan objektif untuk mengenalpasti model-model SCL yang dijalankan oleh pensyarah-pensyarah kursus Hubungan Etnik; menilai penerapan elemen-elemen kontak dalam model-model SCL ini dan menganalisis tahap kuantiti dan kualiti kontak atau hubungan antara pelajar yang terlibat dalam model-model SCL berkenaan. Untuk mendapatkan data berkaitan, pendekatan mix-method telah digunakan untuk kajian ini. Rekabentuk kajian kes (kualitatif) dengan menggunakan analisis dokumen telah dilaksanakan untuk mendapatkan maklumat berkenaan model-model SCL daripada pensyarah dan sebuah tinjauan (kuantitatif) dengan menggunakan borang soal selidik telah diedar kepada pelajar diakhir semester. Hasil kajian mendapati empat model SCL yang cenderung digunakan oleh

pensyarah ialah case study, project-based learning, problem-based learning dan active & collaborative learning. Di antara keempat-empat model SCL ini, case study mempunyai tahap kuantiti dan kualiti kontak yang tinggi untuk kesemua kumpulan yang mengaplikasikannya. Walaupun terdapat banyak faktor-faktor lain yang mungkin mempengaruhi tahap kuantiti dan kualiti ini, case study boleh dipertimbangkan untuk diaplikasikan oleh pensyarah kursus Hubungan Etnik sebagai model SCL mereka untuk pengajaran dan pembelajaran kursus tersebut.

Kata kunci: *Hubungan etnik, contact theory, Student Centered Learning*

PENGENALAN

Antara matlamat utama kursus Hubungan Etnik adalah mempromosikan kesepaduan sosial dan keharmonian bukan sahaja dalam kalangan pelajar universiti namun dalam kalangan masyarakat pelbagai etnik dan agama di Malaysia. Kursus ini dijangka dapat menjadi platform untuk memperbaiki hubungan etnik dan mengurangkan prejudis antara etnik yang berbeza. Selain daripada kuliah yang disampaikan oleh pensyarah, pelajar juga perlu melibatkan diri dalam aktiviti *Student Centered Learning* (SCL) sebagai sebahagian daripada kaedah pengajaran dan pembelajaran sedia ada. Antara prinsip-prinsip utama dalam SCL adalah tanggungjawab pembelajaran terletak sepenuhnya ke atas pelajar, penglibatan dan penyertaan pelajar adalah penting untuk pembelajaran, hubungan antara pelajar adalah lebih setara dalam menggalakkan perkembangan dan kemajuan, guru atau pensyarah menjadi fasilitator dan pengalaman pelajar sendiri merupakan sebahagian daripada proses pembelajaran (Brandes and Ginnis, 1986).

Berdasarkan prinsip-prinsip ini, aktiviti SCL secara tidak langsung dilihat dapat menggalakkan kontak atau perhubungan antara pelajar berbanding kaedah kuliah biasa. Menurut Gordon Allport (1954), kontak dapat memperbaiki hubungan antara etnik jika memenuhi syarat-syarat tertentu iaitu persamaan status antara ahli dalam sesebuah kumpulan, persamaan matlamat, interaksi kooperatif dan sokongan atau kebenaran dari pihak berkuasa. Justeru, kajian ini dijalankan dengan beberapa tujuan. Yang pertama, mengenalpasti model-model SCL yang dijalankan oleh pensyarah-pensyarah kursus Hubungan Etnik; kedua, menilai penerapan syarat-syarat kontak dalam model-model SCL ini dan ketiga, menganalisis tahap kuantiti dan kualiti kontak atau hubungan antara pelajar yang terlibat dalam model-model SCL berkenaan.

Untuk mencapai objektif-objektif tersebut, pendekatan *mix-method* telah digunakan. Untuk pendekatan kualitatif, reka bentuk kajian kes telah dipilih untuk mendapatkan maklumat berkaitan model-model SCL, cara pelaksanaan dan penerapan *contact theory* dalam model SCL tersebut. Kajian kes digunakan dalam kajian ini kerana ia dapat menerangkan sesebuah fenomena yang berkaitan dengan acara, individu atau program (Gall, Borg, and Gall, 1996). Penilaian dokumen telah dijalankan dengan meminta pensyarah kursus hubungan etnik yang telah dipilih untuk mengemukakan manual dan panduan ringkas pelaksanaan SCL untuk kumpulan kuliah masing-masing.

Untuk mendapatkan maklumat berkaitan tahap kuantiti dan tahap kualiti kontak pula, satu tinjauan telah dijalankan dalam bentuk pengedaran borang soal selidik berkaitan kontak kepada semua pelajar daripada kumpulan-kumpulan terlibat di akhir semester iaitu semester 2, sesi 2017/2018. Antara kumpulan yang terlibat adalah kumpulan 7 (78 orang pelajar), kumpulan 8 (75 orang pelajar), kumpulan 10, (95 orang pelajar) dan kumpulan 12 (80 orang pelajar). Perbincangan berikut berkisar tentang dapatan kajian yang berkaitan dengan pelaksanaan model SCL mengikut kumpulan, penerapan *contact theory* dalam aktiviti-aktiviti SCL, tahap kuantiti dan tahap kualiti kontak mengikut kumpulan dan analisis model SCL dan tahap kuantiti dan kualiti kontak.

CONTACT THEORY

Contact theory merupakan sebuah teori yang telah dipelopori oleh Gordon Allport (1954). Teori ini merupakan di antara teori utama untuk menangani bias di antara individu yang berada dalam kumpulan yang sama atau kumpulan yang berbeza dan ia juga merupakan teori yang mencadangkan intervensi yang boleh menyusun semula jurang sosial (Paluck & Green, 2009). Menurut Allport's (1954), kontak antara kumpulan boleh mendatangkan kesan yang positif apabila ia memenuhi empat syarat berikut:

1. Persamaan status antara ahli dalam sesebuah kumpulan
2. Persamaan matlamat
3. Interaksi kooperatif
4. Sokongan atau kebenaran dari pihak berkuasa

Syarat-syarat utama ini adalah saling berkaitan antara satu sama lain dan ketiadaan salah satu syarat akan menjejaskan keberkesanan syarat yang lain. Contohnya, persamaan matlamat adalah salah satu daripada faktor penting (Chu & Griffey, 1985), namun, faktor ini mungkin menjadi kurang berkesan sekiranya ia tidak berlangsung bersama interaksi kooperatif (Gaertner, Dovidio, Rust, Nier, Banker & Ward, 1999).

Para penyelidik telah membuktikan bahawa, sekolah yang tinggi integrasi dari segi komposisi etnik dapat menggalakkan kefahaman rentas-etnik seterusnya berpotensi mengurangkan stereotaip dan bias. Bagi sekolah yang rendah integrasi pula, pelajarnya kurang peluang pembelajaran seperti ini. Penyampaian maklumat tentang etnik lain melalui program yang tidak langsung dan tidak mengaplikasikan kontak antara kumpulan menunjukkan impak yang kurang ke atas tingkah laku pelajar (Aboud & Amato, 2001).

Terdapat tiga mekanisme dimana pembelajaran tentang etnik atau masyarakat lain boleh mengurangkan bias dan prejudis. Pertama, maklumat tentang etnik lain boleh mengurangkan stereotaip apabila seseorang mempunyai peluang untuk membina perhubungan baru yang bebas stereotaip dengan ahli-ahli dalam sesebuah kumpulan etnik (Kawakami, Dovidio, Moll, Hermsen, & Russin, 2000). Kedua, pengetahuan tentang etnik lain boleh mengurangkan perasaan tidak pasti dan tidak selesa apabila berinteraksi dengan mereka. Ini akhirnya akan mengurangkan kecenderungan untuk mengelakkan interaksi dengan ahli-ahli kumpulan etnik yang lain (Gaertner & Dovidio, 1986). Ketiga, peningkatan kefahaman antara budaya termasuk kefahaman tentang latar belakang sejarah dan sensitiviti budaya boleh menimbulkan kesedaran tentang ketidakadilan dan seterusnya mengurangkan prejudis (Dovidio, Gaertner & Kawakami, 2003).

PELAKSANAAN MODEL SCL MENGIKUT KUMPULAN

Sub-topik ini akan membincangkan model-model SCL dan kaedah pelaksanaan yang telah dipraktikkan oleh empat buah kumpulan kuliah iaitu kumpulan 7, kumpulan 8, kumpulan 10 dan kumpulan 12. Matlamat pelaksanaan model-model SCL ini turut dibincangkan. Hasil kajian mendapati, tiga daripada empat buah kumpulan telah melaksanakan lebih daripada satu model SCL. Terdapat juga beberapa buah kumpulan yang telah mempraktikkan model SCL yang sama namun pendekatan dan kaedah pelaksanaannya berbeza antara satu sama lain.

Kumpulan 7: Case study dan Problem-based Learning

Pensyarah kumpulan 7 telah melaksanakan dua bentuk SCL dalam kuliah beliau iaitu *case study* dan *problem-based learning*. Dalam *case study*, pelajar dikehendaki untuk mengkaji tentang masalah yang telah dikenal pasti terutamanya berkaitan dengan masalah yang timbul disebabkan oleh kurang kefahaman dan nilai menghormati

perbezaan antara agama. Semua ahli kumpulan dikehendaki turut serta dalam kerja lapangan.

Langkah pertama untuk *case study* ini, pelajar perlu membentuk kumpulan yang terdiri daripada ahli yang berbeza etnik, agama, negeri atau jantina. Seterusnya mereka dikehendaki untuk memilih topik yang ingin diketengahkan dan perlu mendapat persetujuan pensyarah terlebih dahulu (berasaskan kepada masalah yang dikemukakan). Pelajar kemudiannya perlu menyediakan satu kertas cadangan yang berkaitan dan perlu disemak oleh pensyarah dari masa ke masa. Mereka tidak dibenarkan keluar untuk menjalankan kerja lapangan selagi kertas cadangan tidak diluluskan. Menurut pensyarah, pada kebiasaannya empat hingga lima kali semakan diperlukan sebelum kertas cadangan diluluskan. Setelah kertas cadangan mereka diluluskan, mereka dikehendaki untuk mengumpulkan data di lokasi yang dipilih iaitu di luar kampus UPM, Serdang.

Setelah data berjaya diperolehi, mereka perlu menganalisis dan hasil analisis perlu dibentangkan sewaktu sesi pembentangan di kelas. Untuk mendapatkan perhatian daripada rakan sekelas yang lain ketika sesi pembentangan berlangsung, pensyarah telah menetapkan syarat kepada semua pelajar untuk bertanya soalan kepada kumpulan pembentang dan setiap soalan akan diberikan markah.

Untuk *problem-based learning* pula, setiap kumpulan tugas dikehendaki memilih satu isu yang menyentuh sensitiviti atau hubungan antara etnik, agama, dan negeri yang telah berlaku dan meneliti masalah tersebut sebelum pembentangan dilakukan. Seperti *case study*, pelajar juga perlu membentuk kumpulan yang terdiri daripada ahli yang berbeza etnik, agama, negeri atau jantina. Pelajar perlu mengenalpasti isu melalui internet dan perlu meneliti tentang apakah pengajaran, punca dan kesan isu tersebut terhadap kehidupan bermasyarakat terutamanya masyarakat di Malaysia. Akhir sekali mereka perlu membentangkan dan bersoal jawab dengan pensyarah dan rakan-rakan dari kumpulan lain.

Matlamat Model SCL

Menurut pensyarah kumpulan 7, antara matlamat model SCL yang beliau laksanakan ini adalah untuk melahirkan pelajar yang bukan sahaja memahami sesuatu untuk menjawab peperiksaan semata-mata tetapi mereka perlu diberi pengalaman dan mampu untuk mempraktikkan apa yang dipelajari apabila berada dalam masyarakat.

Kemampuan mempraktikkan berasaskan orientasi (yang mantap) yang dimiliki oleh setiap pelajar adalah matlamat utama model SCL yang dilaksanakan.

Kumpulan 8: Kombinasi Dan Pengubahsuaian Project-Based Learning Dan Case Study

Pensyarah kumpulan 8 mengenalpasti aktiviti yang beliau jalankan dalam bentuk ulasan samada ulasan buku, isu, filem, lagu, seni, kisah atau isu tular dan lain-lain sebagai sebahagian SCL dalam bentuk *project-based learning* dan *case study*. Sebelum menjalankan aktiviti SCL, pelajar dikehendaki untuk membentuk kumpulan yang kecil di antara lima hingga enam orang dan digalakkan ada percampuran antara kaum, program yang berbeza dan jantina yang berbeza (mengikut kesesuaian).

Seterusnya, pensyarah akan memberi penerangan kepada pelajar berkenaan format ulasan yang dikehendaki dimana ulasan tersebut perlu melibatkan analisis yang turut menerangkan justifikasi pemilihan serta hubung kait dengan subjek. Pensyarah memberi kebebasan kepada pelajar untuk membuat ulasan sama ada ulasan buku, dokumentari, filem, kisah atau isu tular, lagu dan lain-lain. Tempoh yang diberi untuk menghasilkan laporan adalah satu hingga dua minggu.

Matlamat Model SCL

Menurut pensyarah kumpulan 8, bagi kursus ini, kefahaman pelajar terhadap suasana persekitaran dan keadaan semasa adalah penting, oleh yang demikian, analisis pelajar diperlukan melalui respon mereka terhadap bahan-bahan sokongan seperti bahan bacaan, media massa, media elektronik dan lain-lain.

Kumpulan 10: Problem-based Learning

Perkara paling asas untuk SCL seumpama ini adalah mengemukakan masalah dan seterusnya diikuti dengan perbincangan masalah yang dikemukakan. Akhir sekali pelajar dikehendaki untuk mendemonstrasikan produk atau hasil kajian mereka. Seperti pensyarah-pensyarah lain, pensyarah kumpulan 10 juga memastikan pelajar membentuk kumpulan-kumpulan kecil berjumlah lima hingga enam orang untuk melaksanakan aktiviti SCL ini. Pensyarah memastikan kumpulan kecil yang dibentuk adalah melalui proses pemilihan pelajar sendiri bagi tujuan penyelesaian dalam perbincangan dan kerja yang akan dilakukan. Untuk aktiviti SCL ini, pensyarah juga membuka peluang kepada pelajar untuk mengemukakan idea dan cadangan.

Matlamat Model SCL

Matlamat utama model SCL ini adalah menggalakkan penyertaan pelajar dan membentuk kerjasama. Aktiviti yang dilakukan untuk mencapai matlamat ini adalah melalui perbincangan berkumpulan, pembentangan video dan perdebatan berkumpulan.

Kumpulan 12: *Project-based Learning, Active & Collaborative Learning* dan MOOC HE

Untuk *project-based learning*, pelajar perlu melaksanakan tugas dalam kumpulan yang dinamakan “Projek Kajian Etnik”. Untuk projek ini, setiap kumpulan perlu memilih satu etnik untuk dijalankan kajian tentang keunikan etnik tersebut dari pelbagai aspek. Pelajar diberikan pilihan sama ada hendak menjalankan kajian perpustakaan atau kajian lapangan. Sebelum memulakan kajian, pelajar perlu menyediakan proposal yang perlu dihantar pada minggu kelima. Hasil kajian seterusnya akan dibentangkan dalam bentuk *role play* dan pembentangan poster antara minggu kesepuluh hingga minggu ketiga belas.

Sebagai langkah pertama untuk melaksanakan aktiviti SCL dalam bentuk *project-based learning*, pensyarah menerangkan tentang Projek Kajian Etnik yang perlu dilaksanakan oleh setiap kumpulan tugas. Kemudian pelajar perlu membentuk kumpulan kecil lima hingga enam orang dengan syarat kumpulan tersebut mestilah melibatkan pelbagai etnik, jantina dan negeri asal. Setelah membentuk kumpulan tugas, pelajar dalam kumpulan masing-masing akan memulakan sesi *ice-breaking*. Pelajar seterusnya perlu membuat perbincangan dalam kumpulan berkenaan etnik pilihan mereka untuk dibuat kajian.

Untuk SCL *active & collaborative learning* pula, ia melibatkan aktiviti SCL dalam bilik kuliah yang perlu dilaksanakan dalam kumpulan tugas yang sama. Untuk SCL ini, pelajar diberikan tiga tugas dalam kumpulan seperti berikut:

- i. Peta minda tentang sembilan teori Hubungan Etnik – Bab 2
- ii. Video refleksi “Tun Razak Bapa Pembangunan” – Bab 3
- iii. Video refleksi “The Silent Riot” – Bab 5
- iv. Perbincangan tentang isu semasa berkaitan agama dan perkauman – Bab 6

SCL yang terakhir yang dijalankan oleh pensyarah kumpulan 12 adalah MOOC atau Massive Open Online Courses yang telah dibangunkan untuk kursus Hubungan Etnik ini. Untuk SCL MOOC yang berbentuk tugas individu, setiap pelajar perlu

mendaftar akaun *Open Learning* Hubungan Etnik, laksanakan lima aktiviti dari lima topik berbeza dan hantar *screen shot* ke *Edmodo*.

Matlamat Model SCL

Antara matlamat pelaksanaan model-model SCL ini adalah untuk memupuk nilai toleransi dan kerjasama antara pelajar pelbagai latar belakang etnik, agama dan budaya. Selain itu ia juga bertujuan untuk memberikan pendedahan kepada pelajar tentang kepelbagaian aspek budaya etnik di Malaysia. Menggilap kemahiran berinteraksi sesama pelajar dan kebolehan mengaitkan konsep-konsep asas dalam Hubungan Etnik dengan persekitaran juga merupakan matlamat model-model SCL yang dilaksanakan ini.

PENERAPAN *CONTACT THEORY* DALAM AKTIVITI-AKTIVITI SCL

Analisis berdasarkan *contact theory* ini akan menumpukan syarat yang ketiga iaitu interaksi kooperatif. Ini kerana, tiga syarat yang lain iaitu persamaan status antara ahli dalam sesebuah kumpulan, persamaan matlamat dan sokongan atau kebenaran dari pihak berkuasa sememangnya sudah berjaya dicapai oleh semua kumpulan kuliah dari awal lagi.

Syarat persamaan status contohnya telah tercapai diperingkat awal lagi apabila individu yang terlibat dalam pelaksanaan aktiviti SCL ini terdiri daripada individu yang berstatus pelajar Universiti Putra Malaysia. Selain daripada persamaan status sebagai pelajar universiti, mereka disatukan lagi dengan status sebagai pelajar tahun pertama. Sokongan atau kebenaran dari pihak berkuasa pula jelas apabila Kursus Hubungan Etnik merupakan kursus wajib universiti yang perlu diambil oleh semua pelajar sewaktu peringkat awal pengajian mereka sebagai syarat utama bergraduat dan sebelum mereka mengambil kursus teras mengikut jurusan mereka masing-masing. Matlamat pelajar untuk mendaftar dalam kursus ini untuk memastikan mereka boleh bergraduat sudah semestinya memenuhi syarat yang seterusnya iaitu persamaan matlamat. Oleh yang demikian, satu-satunya syarat kontak yang memerlukan penelitian lanjut adalah interaksi kooperatif yang akan dihuraikan dalam sub-topik di bawah. Pensyarah-pensyarah setiap kumpulan terlibat telah mengenalpasti elemen interaksi kooperatif atau kerjasama dalam kalangan pelajar untuk model SCL masing-masing.

Kumpulan 7

Setiap pelajar didorong untuk memainkan peranan masing-masing dalam setiap tugas dan kerjasama antara ahli kumpulan sememangnya sangat diperlukan. Proses interaksi yang berlaku dalam kalangan pelajar boleh dikenal pasti apabila mereka sering bertukar idea atau pendapat. Malah ketika sesi soal jawab dalam aktiviti analisis sesuatu masalah, mereka digalakkan bertanya dan mempertahankan idea kumpulan masing-masing. Semasa membentangkan dapatan kajian daripada *case study* juga mereka sering bertukar idea dengan rakan-rakan daripada kumpulan lain.

Hasil yang diharapkan daripada para pelajar melalui aktiviti SCL yang dijalankan dari aspek pembelajaran adalah keupayaan mereka untuk menghayati dan mempraktikkan sesuatu yang dipelajari dalam kehidupan mereka. Dari aspek hubungan antara etnik dan agama pula pelajar diharapkan supaya lebih menghormati dan menerima perbezaan etnik, agama, negeri dan jantina. Selain itu, mereka juga diharapkan mampu menjadi pemangkin atau ejen perpaduan apabila berada dalam masyarakat.

Kumpulan 8

Proses interaksi yang berlaku dalam kalangan pelajar dapat dilihat sewaktu pelajar mengadakan perbincangan dan membuat keputusan untuk memilih bentuk ulasan yang ingin mereka jalankan. Dalam proses membuat ulasan tersebut juga, pelajar dijangka akan membaca bahan bacaan atau menonton video (yang ingin diulas) bersama-sama seterusnya membuat perbincangan bersama. Selepas perbincangan tersebut, pelajar akan membuat laporan dan menghantarnya kepada pensyarah.

Hasil yang diharapkan daripada para pelajar melalui aktiviti SCL yang dijalankan dari aspek pembelajaran adalah pelajar cakna terhadap isu-isu disekeliling dan berupaya mengaitkan apa yang dipelajari dengan realiti semasa. Melalui aktiviti SCL juga, pelajar dipupuk dengan *softskill* seperti kerja berkumpulan, pembahagian kerja dan membuat keputusan. Hasil yang diharapkan daripada para pelajar melalui aktiviti SCL yang dijalankan dari aspek hubungan antara etnik dan agama pula adalah menghargai kesepaduan yang sedia wujud, memahami realiti kehidupan secara integrasi melalui amalan kerja berkumpulan, meraikan perbezaan dan mempertahankan keharmonian dalam negara.

Kumpulan 10

Antara aktiviti yang melibatkan interaksi kooperatif atau kerjasama dalam kalangan pelajar untuk kumpulan 10 ini adalah perbincangan berkumpulan, pembentangan video dan perdebatan berkumpulan. Proses interaksi antara pelajar dijangkakan akan berlaku sekiranya para pelajar diberi peluang dan ruang untuk mereka melahirkan idea dan kemahiran masing-masing. Dari aspek pembelajaran secara umumnya, hasil yang diharapkan daripada para pelajar melalui aktiviti SCL yang dijalankan adalah pelajar akan lebih bersikap terbuka, lebih memahami dan berkongsi idea. Selain itu, hasil yang diharapkan melalui aktiviti SCL yang dijalankan dari aspek hubungan antara etnik dan agama secara khususnya adalah, pelajar akan lebih memahami, saling menghormati dan lebih bersifat terbuka antara satu sama lain.

Kumpulan 12

Untuk kumpulan 12, setiap modul SCL seperti *project-based learning* dan *active & collaborative learning* melibatkan kerjasama interaksi kooperatif atau kerjasama dalam kalangan pelajar. Namun yang demikian, untuk MOOC tidak melibatkan kerjasama memandangkan ia merupakan penilaian individu. Proses interaksi dalam kalangan pelajar terjadi apabila pelajar perlu menjalankan perbincangan dan pembahagian tugas bagi menyelesaikan tugas. Selain itu, pelajar juga dikehendaki melaksanakan pembentangan tugas dan terlibat dalam sesi soal jawab antara pelajar yang semestinya memerlukan interaksi dan kerjasama antara mereka.

Untuk pembelajaran kursus ini sendiri, pelajar diharapkan dapat mengaitkan konsep asas hubungan etnik dengan persekitaran dan isu semasa. Melalui aktiviti SCL yang dijalankan juga, pelajar diharap mampu memberikan contoh yang relevan dengan isu yang terkini semasa menjawab soalan peperiksaan. Untuk hubungan antara etnik dan agama pula, pelajar diharapkan dapat memahami kepelbagaian latar belakang agama dan etnik yang berbeza, dapat bersikap lebih toleransi dan terbuka menerima perbezaan.

TAHAP KUANTITI KONTAK MENGIKUT KUMPULAN

Jadual 1.1 menunjukkan tahap kuantiti kontak mengikut kumpulan. Berdasarkan jadual tersebut, dua daripada empat kumpulan iaitu kumpulan 7 dan 8 menunjukkan tahap tahap kuantiti kontak yang agak tinggi manakala dua buah kumpulan lagi iaitu kumpulan 10 dan 12 menunjukkan tahap kuantiti kontak yang agak rendah berdasarkan peratusan responden yang melaporkan tahap tinggi dibawah 50%. Untuk kumpulan 7, 60.5% responden melaporkan tahap kuantiti kontak yang tinggi manakala 39.5%

responden sahaja melaporkan tahap kuantiti kontak yang rendah. Kuantiti kontak untuk kumpulan 8 pula berada di tahap tinggi iaitu sebanyak 62.1% dan cuma 37.9% berada di tahap rendah. Responden dalam kumpulan 10 melaporkan tahap kuantiti kontak yang rendah iaitu sebanyak 59.5% manakala 40.5% responden sahaja merasakan tahap kuantiti kontak yang tinggi. Begitu juga dengan kumpulan 12. Tahap kuantiti kontak berada di tahap rendah sebanyak 69.10% berbanding tahap tinggi yang dilaporkan cuma 30.90%.

Kumpulan	Rendah (1.00 - 3.00) Kekerapan (%)	Tinggi (3.01 - 5.00) Kekerapan (%)
7	30	46
	39.50%	60.50%
8	22	36
	37.90%	62.10%
10	47	32
	59.50%	40.50%
12	47	21
	69.10%	30.90%

Jadual 1.1: Peringkat Kuantiti Kontak Mengikut Kumpulan

TAHAP KUALITI KONTAK MENGIKUT KUMPULAN

Jadual 1.2 memaparkan tahap kualiti kontak mengikut kumpulan. Keempat-empat kumpulan menunjukkan tahap kualiti kontak yang tinggi. Ini adalah kerana peratusan responden yang melaporkan tahap kualiti kontak yang tinggi melebihi 50%. Responden dalam kumpulan 7 contohnya melaporkan kualiti kontak yang tinggi iaitu sebanyak 80.3% berbanding yang rendah cuma 19.7%. Untuk kumpulan 8 juga, tahap kualiti kontak yang tinggi telah dilaporkan iaitu sebanyak 81% manakala cuma 19% responden yang melaporkan tahap kualiti kontak yang rendah. 75.9% responden dalam kumpulan 7 mempunyai tahap tinggi untuk kualiti kontak dan 24.1% sahaja yang mempunyai tahap rendah untuk kualiti kontak. Tahap tinggi yang dilaporkan untuk kualiti kontak bagi kumpulan 12 pula adalah sebanyak 69.1% berbanding 30.9% untuk tahap rendah.

KUMPULAN	Rendah (1.00 - 3.00) Kekerapan (%)	Tinggi (3.01 - 5.00) Kekerapan (%)
7	15	61
	19.70%	80.30%

8	11	47
	19.00%	81.00%
10	19	60
	24.10%	75.90%
12	21	47
	30.90%	69.10%

Jadual 1.2: Peringkat Kualiti Kontak Mengikut Kumpulan

ANALISIS MODEL SCL DAN TAHAP KUANTITI DAN KUALITI KONTAK

Dalam sub-topik ini, perbincangan berkisar tentang tahap kuantiti dan tahap kualiti kontak untuk setiap model SCL. Dapatan menunjukkan terdapat model SCL yang mencapai tahap kuantiti dan kualiti yang tinggi untuk kesemua kumpulan yang mengaplikasikannya iaitu model *case study*, manakala terdapat model SCL yang mungkin mencapai tahap tinggi untuk kuantiti kontak sahaja dan untuk satu kumpulan sahaja namun berada pada tahap rendah untuk tahap kualiti dan untuk kumpulan yang lain seperti model *problem based learning*.

Case study

Dua daripada empat buah kumpulan kursus iaitu kumpulan 7 dan kumpulan 8 telah mengaplikasikan model SCL *case study* dan kedua-dua kumpulan mempunyai tahap kuantiti dan kualiti kontak yang tinggi. Tahap kuantiti kontak bagi kumpulan 7 adalah 60.5% manakala bagi kumpulan 8 pula adalah 62.1%. Untuk tahap kualiti kontak pula, kumpulan 7 melaporkan 80.3% dan kumpulan 8 adalah 81%.

Walaupun terdapat sedikit perbezaan dalam pendekatan *case study* untuk kedua-dua kumpulan, (contoh, pensyarah kumpulan 7 menggunakan pendekatan kajian lapangan manakala pensyarah kumpulan 8 menggunakan pendekatan ulasan buku, isu filem dan lain-lain), untuk model ini, pelajar berpeluang mempelajari tentang isu-isu yang kompleks, mengaplikasikan pemikiran kritikal dan meneroka senario tertentu yang berkaitan dengan hubungan etnik di Malaysia.

Problem-based Learning

Kedua-dua pensyarah samada kumpulan 7 mahupun kumpulan 10 menggunakan pendekatan yang hampir sama untuk model SCL ini iaitu mengenalpasti masalah atau isu, perbincangan sesama pelajar diikuti dengan pembentangan. Namun yang demikian, terdapat perbezaan dalam tahap kuantiti kontak antara pelajar untuk kedua-

dua kumpulan ini yang mana kumpulan 10 menzahirkan tahap kuantiti kontak yang rendah (40.50%) berbanding kumpulan 7 yang mempunyai tahap yang lebih tinggi (60.50%). Namun yang demikian, tahap kualiti kontak untuk kedua-dua kumpulan yang menggunakan model ini tetap berada pada tahap tinggi iaitu 80.3% bagi kumpulan 7 dan 75.9% bagi kumpulan 10.

Project Based Learning

Berdasarkan analisis, dua kumpulan telah melaksanakan *project-based learning* iaitu kumpulan 8 dan 12. Walau bagaimanapun, pendekatan yang digunakan oleh pensyarah kedua-dua kumpulan agak berbeza. Pensyarah kumpulan 8 menumpukan pada ulasan seperti ulasan buku, isu atau filem sebagai sebahagian daripada projek para pelajar manakala pensyarah kumpulan 12 pula menggunakan pendekatan kajian perpustakaan atau kajian lapangan untuk projek berkaitan keunikan etnik-etnik tertentu. Analisis tahap kuantiti dan kualiti kontak pelajar juga menunjukkan perbezaan yang agak ketara antara kedua-dua buah kumpulan ini. Untuk kumpulan 8 yang menggunakan pendekatan ulasan, kuantiti kontak yang dilaporkan melebihi 50% iaitu 62.10% manakala tahap kuantiti kontak untuk kumpulan 12 yang menggunakan pendekatan kajian perpustakaan dan kajian lapangan berada pada tahap agak rendah iaitu hanya 30.9% sahaja. Untuk kualiti juga, kumpulan 8 melaporkan tahap kualiti kontak yang agak tinggi iaitu 81% manakala kumpulan 12 walaupun berada pada tahap tinggi iaitu 69.10% namun jauh lebih rendah berbanding kumpulan 8.

Active and Collaborative Learning

Di antara keempat-empat kumpulan ini, model *active and collaborative learning* hanya diaplikasikan oleh sebuah kumpulan sahaja iaitu kumpulan 12. Menurut pensyarah kumpulan 12, model ini melibatkan aktiviti perbincangan dalam bilik kuliah dalam bentuk penghasilan peta minda, video refleksi dan perbincangan isu-isu semasa berkaitan agama dan perkauman. Model SCL ini menunjukkan tahap kuantiti kontak yang rendah iaitu hanya 30.9% namun tahap kualiti perhubungan yang agak tinggi iaitu 69.10%.

PERBINCANGAN DAN KESIMPULAN

Berdasarkan beberapa hasil penyelidikan yang lepas berkaitan dengan *contact theory*, kontak sememangnya telah terbukti dapat mengurangkan bias, stereotaip dan prejudis dalam kalangan masyarakat yang berbeza latar belakang etnik, agama mahupun jantina. Sesebuah kontak itu akan lebih berkesan jika ia memenuhi empat syarat utama iaitu persamaan status antara ahli dalam sesebuah kumpulan, persamaan matlamat, interaksi

kooperatif dan sokongan atau kebenaran dari pihak berkuasa. Berdasarkan reputasi *contact theory* ini, kajian ini cuba untuk menilai adakah model SCL yang dilaksanakan oleh pensyarah dalam kursus Hubungan Etnik di Universiti Putra Malaysia telah menerapkan elemen-elemen utama dalam *contact theory* terutamanya interaksi kooperatif.

Kajian ini telah memperolehi beberapa dapatan utama. Yang pertama, beberapa model SCL telah dikenalpasti daripada keempat-empat buah kumpulan yang dikaji iaitu *case study*, *project-based learning*, *problem-based learning* dan *active & collaborative learning*. Di antara kesemua model SCL ini, *case study* telah menunjukkan keputusan yang konsisten untuk kedua-dua kumpulan yang menggunakan model ini iaitu kumpulan 7 dan kumpulan 8. Kedua-dua kumpulan ini mempunyai tahap kuantiti dan kualiti perhubungan yang tinggi. Model-model lain pula seperti *project based learning* dan *problem-based learning* menunjukkan keputusan yang tidak konsisten di antara kumpulan-kumpulan yang melaksanakannya. Contohnya, kumpulan 8 yang menggunakan model SCL *project based learning* mempunyai tahap kuantiti kontak yang tinggi berbanding dengan kumpulan 12 yang mana tahap kuantitinya agak rendah. Manakala tahap kualiti kontak kumpulan 8 juga berada jauh lebih tinggi berbanding kumpulan 12.

Berdasarkan analisis ini, *case study* merupakan sebuah model SCL yang mampu mencapai tahap kuantiti dan kualiti kontak yang tinggi. Untuk model-model SCL lain yang mempunyai keputusan yang tidak konsisten antara kumpulan pula, keadaan ini mungkin dipengaruhi oleh perbezaan pendekatan pensyarah dalam melaksanakan SCL tersebut atau pun tempoh masa yang diluangkan oleh pelajar untuk sesebuah aktiviti.

Dapatan yang kedua untuk kajian ini adalah, proses interaksi kooperatif dan kerjasama sebagai satu syarat utama dalam *contact theory* berlaku untuk semua model SCL dan untuk semua kumpulan. Ini adalah kerana antara langkah pertama setiap pensyarah sebelum memulakan sebarang bentuk model SCL adalah menetapkan pelajar untuk membentuk kumpulan-kumpulan kecil berjumlah lima hingga enam orang setiap kumpulan. Antara syarat utama pembentukan kumpulan ini adalah ahli kumpulan mesti terdiri daripada pelbagai etnik, agama, jantina atau negeri asal kelahiran. Proses interaksi dan kerjasama antara pelajar seterusnya akan berlaku apabila pelajar dikehendaki untuk menyelesaikan tugas atau aktiviti-aktiviti tertentu. Contohnya, pensyarah kumpulan 7 mengenalpasti proses interaksi dan kerjasama terjalin dalam

kalangan pelajar ketika mereka bertukar idea atau pendapat dan mempertahankan idea kumpulan masing-masing.

Aktiviti SCL sememangnya sebuah platform yang baik untuk menerapkan *contact theory* namun ia perlukan penelitian semula apakah pendekatan terbaik untuk memaksimumkan interaksi dan kerjasama untuk setiap model SCL tersebut. *Case study* boleh dipertimbangkan oleh para pensyarah sebagai model SCL mereka kerana mempunyai tahap kuantiti dan kualiti yang baik. Model SCL dengan penerapan *contact theory* yang berkesan semestinya dapat membantu mencapai objektif kursus Hubungan Etnik iaitu menggalakkan keharmonian antara etnik seterusnya mencapai kesepaduan sosial.

RUJUKAN

- About, F. E., & Amato, M. (2001). Developmental and socialization influences on intergroup bias. In R. Brown & S.L. Gaertner (Eds.), *Blackwell handbook of social psychology: intergroup processes* (pp. 65-85). Oxford: Blackwell.
- Allport, G.W. (1954). *The nature of prejudice*. Cambridge, Mass: Addison-Wesley.
- Brandes, D. and P. Ginnis (1986). *A Guide to Student-centered Learning*. Oxford: Blackwell.
- Dovidio, J. F., Gaertner, S. L., & Kawakami, K. (2003). Intergroup contact: The past, present, and the future. *Group processes and intergroup relations*, 6, 5–20.
- Chu, D. & Griffey D. (1985). The contact theory of racial integration: the case of sport. *Sociology of Sport Journal*. 2, 323-3.
- Gaertner, S. L., & Dovidio, J. F. (1986). The aversive form of racism. In J. F. Dovidio & S. L. Gaertner (Eds.), *Prejudice, discrimination, and racism* (pp. 61–89). Orlando, FL: Academic Press.
- Gaertner, S. L., Dovidio, J. F., Rust, M. C., Nier, J., Banker, B., Ward, C. M. et al. (1999). Reducing inter-group bias: Elements of inter-group cooperation. *Journal of personality and social psychology*, 76, 388–402.
- Gall, M. D., Borg, W. R., & Gall, J. P. (1996). *Educational research: An introduction*. White Plains, NY: Longman.
- Kawakami, K., Dovidio, J. F., Moll, J., Hermsen, S., & Russin, A. (2000). Just say no (to stereotyping): Effects of training in negation of stereotypic associations on stereotype activation. *Journal of personality and social psychology*, 78, 871–888.
- Paluck, E. L., & Green, D. P. (2009). Prejudice reduction: What works? A Review and assessment of research and practice. *Annual review of psychology*, 60, 339-367